

Sygn. akt III AUa 440/18

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 16 kwietnia 2019 r.

Sąd Apelacyjny w Lublinie III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący - Sędzia	SA Barbara Mazurkiewicz-Nowikowska
Sędziowie:	SA Małgorzata Rokicka-Radoniewicz (spr.) SO del. do SA Jacek Chaciński
Protokolant: st. prot. sądowy Kinga Panasiuk-Garbacz	

po rozpoznaniu w dniu 16 kwietnia 2019 r. w Lublinie

sprawy B. P.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w L.

o prawo do renty z tytułu choroby zawodowej

na skutek apelacji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w L.

od wyroku Sądu Okręgowego w Lublinie

z dnia 13 marca 2018 r. sygn. akt VIII U 1455/14

I. oddala apelację;

II. zasądza od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w L. na rzecz B. P. kwotę 240 (dwieście czterdzieści) złotych tytułem zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego.

Jacek Chaciński Barbara Mazurkiewicz-Nowikowska Małgorzata Rokicka-Radoniewicz

III AUa 440/18

UZASADNIENIE

Organ rentowy - Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L. decyzją z dnia 9 lipca 2014 roku, odmówił B. P. prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy w związku z chorobą zawodową na dalszy okres, ponieważ Komisja Lekarska orzekła, iż wnioskodawczyni nie jest niezdolna do pracy.

Od tej decyzji odwołanie do Sądu Okręgowego w Lublinie wniosła B. P., domagając się zmiany zaskarżonej decyzji i przyznania jej prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy w związku z chorobą zawodową. Wskazała, że rozpoznano

u niej dwie choroby zawodowe: niedosłuch obustronny typu odbiorczego oraz obustronne uszkodzenie nerwów łokciowych i z tego tytułu przez wiele lat była uznawana za niezdolną do pracy w związku z chorobą zawodową. Dodała, że stan jej zdrowia wywołany powyższymi chorobami nie uległ poprawie.

Sąd Okręgowy w Lublinie wyrokiem z dnia 13 marca 2018 roku zmienił zaskarżoną decyzję i ustalił B. P. prawo do renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy w związku z chorobą zawodową od dnia(...) do dnia(...).

Sąd Okręgowy ustalił, że wnioskodawczyni B. P. urodzona w dniu (...) jest uprawniona do emerytury na mocy decyzji z dnia 3 lipca 2013 roku. W dniu 13 czerwca 1996 roku Państwowy Terenowy Inspektor Sanitarny w Ł. wydał decyzję stwierdzającą u B. P. chorobę zawodową - obustronne uszkodzenie nerwów łokciowych. W uzasadnieniu wskazano, że skarżąca pracowała na stanowisku zdobnika szkła kryształowego przez 18 lat, wykonując czynności wymagające opierania się łokciami o podłoże oraz kontaktu rąk z wodą.

Następnie decyzją z dnia 13 listopada 1996 roku Państwowy Terenowy Inspektor Sanitarny w Ł. stwierdził kolejną chorobę zawodową w postaci niedosłuchu obustronnego typu odbiorczego. W uzasadnieniu wskazano, że wnioskodawczyni w okresie zatrudnienia na stanowisku zdobnika szkła kryształowego była narażona na oddziaływanie hałasu o poziomie przekraczającym najwyższe dopuszczalne natężenie.

Decyzją z dnia 25 września 1996 roku organ rentowy przyznał wnioskodawczyni prawo do renty inwalidzkiej(...) grupy inwalidów w związku z chorobą zawodową od dnia 23 października 1996 roku. Następnie skarżąca była uprawniona do renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy w związku z chorobą zawodową. Świadczenie to pobierała do dnia 31 maja 2014 roku.

W dniu 13 maja 2014 roku B. P. wniosła o ponowne ustalenie prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy w związku z chorobą zawodową.

Lekarz orzecznik i komisja lekarska nie uznali wnioskodawczyni za niezdolną do pracy w związku z chorobą zawodową i na tej podstawie organ rentowy wydał zaskarżoną decyzję.

Badając prawidłowość wydanej decyzji Sąd Okręgowy przeprowadził dowód z opinii biegłych sądowych lekarzy w celu ustalania, czy w związku ze stwierdzonymi u wnioskodawczyni chorobami zawodowymi jest ona nadal niezdolna do pracy. Biegły sądowy lekarz laryngolog rozpoznał u skarżącej niedosłuch obustronny typu odbiorczego bez objawów błędnikowych i nie uznał jej za niezdolną do pracy w związku z chorobą zawodową, wskazując, że słuch skarżącej jest wydolny socjalnie, nie występują objawy błędnikowe, nie korzysta i nigdy nie korzystała z aparatów słuchowych.

Biegły sądowy lekarz specjalista medycyny pracy również nie stwierdził niezdolności do pracy w związku z chorobą zawodową słuchu.

Biegły sądowy lekarz specjalista neurolog roku rozpoznał u wnioskodawczyni: obustronny zespół rowka nerwu łokciowego oraz chorobę zwyrodnieniową kręgosłupa z dyskopatią (...) i zespołem bólowym kręgosłupa bez objawów ubytkowych i cech drażnienia korzeni nerwowych. Wskazał, że wnioskodawczyni ma lat 58 i posiada wykształcenie podstawowe. Została przyuczona do zawodu zdobnika szkła, w którym pracowała przez blisko 18 lat, a także była również zatrudniona, jako pakowacz szkła. Wnioskodawczyni z powodu drętwienia obu kończyn górnych zgłasza się do poradni neurologicznej. Dokumentacja ambulatoryjnego leczenia neurologicznego potwierdza odbycie kilku wizyt neurologicznych począwszy od lat 90-tych ubiegłego wieku. Wnioskodawczyni była jeden raz hospitalizowana neurologicznie z powodu epizodu niedostateczności krążenia mózgowego, nie rozpoznawano wówczas zespołów rowka nerwu łokciowego. Podczas badania okazała biegłemu wynik badania przewodnictwa nerwowego z dnia 23 października 2014 roku. Biegły wyjaśnił, że badanie to jest bardzo czułe i u skarżącej potwierdziło obecność jedynie cech niewielkiego uszkodzenia prawego nerwu łokciowego na wysokości rowka nerwu łokciowego. Stopień tego uszkodzenia jest nieznaczny i nie manifestuje się jakimikolwiek objawami w neurologicznym badaniu klinicznym. Nie powinien również skutkować dolegliwościami mogącymi ograniczać podjęcie zatrudnienia. Stopień zaawansowania choroby zwyrodnieniowej kręgosłupa odpowiada normie wiekowej. Brak jest objawów korzeniowych i ubytkowych

związanych z chorobą zwyrodnieniową kręgosłupa, dlatego nie czyni on przeciwwskazań do podjęcia przez opiniowaną pracę zarobkowej. Biegły podkreślił, że problemem orzecznictwem u opiniowanej jest fakt rozpoznania choroby zawodowej, co spowoduje ograniczenie do zatrudnienia w narażeniu na czynnik sprawczy choroby zawodowej. W przypadku pracy zdobnika szkła wspomnianym czynnikiem jest stałe opieranie się łokciem o podłoże podczas pracy zdobniczej. O ile można wyeliminować lub istotnie zredukować hałas w miejscu pracy (choroba zawodowa narządu słuchu), o tyle nie da się zlikwidować narażenia związanego z mikrourazami okolicy rowka nerwu łokciowego przy pracy zdobnika szkła. Sumując biegły wskazał, że pod względem neurologicznym B. P. jest zdolna do pracy zarobkowej z wyłączeniem pracy na stanowisku zdobnika szkła (oraz nielicznych innych stanowisk pracy, przy których ręka trzymająca ciężar przez większość czasu pracy ma opierać się łokciem o podłoże). Biegły zaznaczył, że w sporządzonej przez siebie opinii z dnia 2 marca 2009 roku (na potrzeby postępowania w sprawie VIII U 79/09) określił brak możliwości powrotu opiniowanej na stanowisko zdobnika szkła. Dodał, że według jego wiedzy stanowisko pakowacza szkła jest finansowo znacznie niżej uposażone od pracy doświadczonego zdobnika szkła. Opinia z dnia 2 marca 2009 roku miała posłużyć organowi rentowemu przeprowadzeniu przekwalifikowania zawodowego. Ponieważ Zakład Ubezpieczeń Społecznych nie podjął w tym zakresie żadnych kroków, biegły uznał, że wnioskodawczyni jest nadal częściowo niezdolna do pracy w związku z chorobą zawodową do dnia (...).

Odnosząc się do kwestii choroby zawodowej typu neurologicznego, po sporządzeniu opinii przez biegłego neurologa, biegły sądowy lekarz specjalista medycyny pracy wskazał, że w pełni zgadza się ze stanowiskiem biegłego sądowego neurologa w kwestii ograniczeń zawodowych wynikających z rozpoznania choroby zawodowej - obustronnego zespołu rowka nerwu łokciowego. Powyższe schorzenie jest chorobą wywołaną poprzez specyficzny sposób wykonywania pracy, a więc wymagający opierania się łokciem o podłoże podczas pracy zdobniczej. Tego typu zatrudnienia wnioskodawczyni wykonywać nie może ze względu na możliwe pogorszenie istniejącego schorzenia na skutek mikrourazów okolicy rowka łokciowego. Niemniej jednak skarżąca posiada wykształcenie podstawowe, do zawodu złotnika była jedynie przyuczona. W opinii biegłego skarżąca nie jest niezdolna do pracy, gdyż przekwalifikowanie zawodowe opiniowanej pozwoliłoby jej na powrót na rynek pracy. Stwierdzone w badaniu przewodnictwa nerwowego cechy niewielkiego uszkodzenia nerwu łokciowego na poziomie rowka nerwu łokciowego prawego, a także stan fizyczny badanej, w tym również brak klinicznych manifestacji omawianego schorzenia, pozwala jej na wykonywanie szeregu prostych prac fizycznych, niewymagających specjalistycznego wykształcenia, ani specjalnych kwalifikacji (sprzedawca, magazynier).

Powyższy stan faktyczny został ustalony w oparciu o przytoczone dowody z opinii biegłych lekarzy sądowych, dowody z dokumentów znajdujących się w aktach sprawy oraz organu rentowego, które obdarzono wiarą w całości.

Rozstrzygając w sprawie Sąd Okręgowy oparł się na wnioskach zawartych w opinii biegłego sądowego lekarza specjalisty neurologa.

Biegły potwierdził istnienie u wnioskodawczyni częściowej niezdolności do pracy w związku z neurologiczną chorobą zawodową. Istotne dla rozstrzygnięcia sprawy okoliczności zostały, zatem należycie wyjaśnione. W ocenie Sądu Okręgowego wnioski zawarte w opinii biegłego sądowego lekarza neurologa są wystarczająco uzasadnione. Przekonuje stanowisko biegłego, że B. P. jest zdolna do pracy zarobkowej z wyłączeniem pracy na stanowisku zdobnika szkła (oraz nielicznych innych stanowisk pracy, przy których ręka trzymająca ciężar przez większość czasu pracy ma opierać się łokciem o podłoże). Opinię tę w tym zakresie potwierdził również biegły sądowy lekarz specjalista medycyny przemysłowej. Biegły sądowy lekarz neurolog podkreślał, że w sporządzonej przez siebie opinii z dnia 2 marca 2009 roku w sprawie VIII U 79/09 określił brak możliwości powrotu opiniowanej na stanowisko zdobnika szkła i konieczność ewentualnego przekwalifikowania skarżącej.

Zgodnie z treścią art. 14 ust. 1 pkt 5 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oceny niezdolności do pracy, jej stopnia oraz ustalenia celowości przekwalifikowania zawodowego dokonuje w formie orzeczenia Lekarz Orzecznik Zakładu. W okresie po wydaniu opinii w sprawie VIII U 79/09 wnioskodawczyni była dwukrotnie badana przez Lekarza Orzecznika (k. 213 i 229 t. IV akt ZUS) i raz przez Komisję Lekarską (k. 230 t. IV akt ZUS) i ani razu nie dostrzegano konieczności przekwalifikowania zawodowego skarżącej, nawet w sytuacji

uznania w dniu 21 maja 2010 roku dalszej częściowej niezdolności do pracy w wyniku choroby zawodowej. Tym samym skoro jej kwalifikacje zawodowe nadal ograniczają się do zawodu zdobnika szkła, to biegły trafnie uznał, iż wobec braku zmiany sytuacji skarżącej jest ona nadal niezdolna do pracy w związku z neurologiczną chorobą zawodową. Odmienne ustalenia biegłego sądowego lekarza medycyny pracy nie zasługują w tym zakresie na uwzględnienie. Nawet zatrudnienie na stanowiskach magazyniera lub sprzedawcy wymagałoby, bowiem przekwalifikowania do obsługi komputera i programów magazynowych lub obsługi kasy fiskalnej.

Sąd podzielił także opinię biegłego sądowego lekarza specjalisty laryngologa oraz opinię biegłego sądowego lekarza specjalisty medycyny pracy w zakresie oceny laryngologicznej choroby zawodowej. Biegli zgodnie wskazali, że skarżąca nie jest niezdolna do pracy z uwagi na chorobę zawodową tego rodzaju. W tym zakresie ich opinie są spójne i logiczne.

Sąd Okręgowy orzekł, że z art. 6 ust. 1 pkt 6 ustawy z dnia 30 października 2002 roku o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych (tekst jednolity: Dz. U. z 2017 roku, poz. 1773, ze zmianami) wynika, że ubezpieczonemu, który stał się niezdolny do pracy wskutek wypadku przy pracy lub choroby zawodowej przysługuje renta z tytułu niezdolności do pracy.

Zgodnie z art. 17 ust. 1 oraz art. 58 o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych przy ustalaniu prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy do ustalenia wysokości tych świadczeń, ich wypłaty oraz w innych sprawach nieuregulowanych w niniejszej ustawie stosuje się odpowiednio przepisy ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Stosownie do art. 17 ust. 2 ustawy świadczenia, o których mowa w ust. 1 przysługują niezależnie od długości okresu ubezpieczenia wypadkowego oraz bez względu na datę powstania niezdolności do pracy spowodowanej wypadkiem przy pracy lub chorobą zawodową.

W świetle art. 12 ust 1 i 3 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jednolity: Dz. U. z 2017 roku, poz. 1383, ze zmianami) niezdolną do pracy jest osoba, która całkowicie lub częściowo utraciła zdolność do pracy zarobkowej z powodu naruszenia sprawności organizmu i nie rokuje odzyskania zdolności do pracy po przekwalifikowaniu. Całkowicie niezdolną do pracy jest osoba, która utraciła zdolność do wykonywania jakiegokolwiek pracy. Częściowo niezdolną do pracy jest osoba, która w znacznym stopniu utraciła zdolność do pracy zgodnej z poziomem posiadanych kwalifikacji.

Przy dokonywaniu oceny stopnia niezdolności do pracy należy kierować się wskazaniem określonymi w art. 13 ust. 1 cytowanej ustawy, zgodnie, z którym przy ocenie stopnia i przewidywanego okresu niezdolności do pracy oraz rokowania, co do odzyskania zdolności do pracy uwzględnia się:

stopień naruszenia sprawności organizmu oraz możliwości przywrócenia niezbędnej sprawności w drodze leczenia i rehabilitacji;

możliwość wykonywania dotychczasowej pracy lub podjęcia innej pracy oraz celowość przekwalifikowania zawodowego, biorąc pod uwagę rodzaj i charakter dotychczas wykonywanej pracy, poziom wykształcenia, wiek i predyspozycje psychofizyczne.

Z ustaleń faktycznych wynika, że wnioskodawczyni jest osobą nadal częściowo niezdolną do pracy w związku chorobą zawodową od dnia (...)do dnia(...).

Od tego wyroku apelację wniósł organ rentowy – Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L. zaskarżając wyrok w całości. Wyrokowi zarzucał:

1. naruszenie prawa materialnego przez błędną wykładnię i niewłaściwe zastosowanie art.6 ust.1 pkt.6 ustawy z dnia 30 października 2002 roku o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych w związku z art.12 ust.1 i 3 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych przez przyznanie renty z tytułu niezdolności do pracy w związku z chorobą zawodową osobie niebędącej niezdolną do pracy;

2. naruszenie prawa procesowego art.233 kpc poprzez przekroczenie zasady swobodnej oceny dowodów, a także niedostateczne wyjaśnienie istotnych okoliczności sprawy;

3. naruszenie prawa procesowego art.217 1 i 3 w związku z art.278 1 kpc przez pominięcie środków dowodowych w sytuacji, gdy okoliczności sporne wymagające wiadomości specjalnych nie zostały dostatecznie wyjaśnione.

Wnosił o zmianę zaskarżonego wyroku i oddalenie odwołania.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja nie jest zasadna.

Sąd Apelacyjny nie stwierdza naruszenia przepisu art.6 ust.1 pkt.6 ustawy z dnia 30 października 2002 roku o ubezpieczeniu społecznych z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych (Dz.U. z 2018 roku, poz.1376). Przepis ten wymienia rodzaje świadczeń przysługujących z tytułu podlegania ubezpieczeniu społecznemu określonymu ustawą. Warunkiem do nabycia prawa do renty z tytułu choroby zawodowej stwierdzenie niezdolności do pracy spowodowanej wypadkiem lub chorobą zawodową. Zgodnie z brzmieniem art.12 ust.1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jedn. Dz.U. z 2018 roku, poz.1270) mającej zastosowanie z mocy art.17 ust.1 powołanej ustawy o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków (...) niezdolną do pracy w rozumieniu ustawy jest osoba, która całkowicie lub częściowo utraciła zdolność do pracy zarobkowej z powodu naruszenia sprawności organizmu i nie rokuje odzyskania zdolności do pracy po przekwalifikowaniu. Z uzasadnienia opinii biegłych wynika jednoznacznie, że biegli wzięli pod uwagę wszystkie kryteria uwzględniane przy ocenie stopnia i trwałości niezdolności do pracy oraz rokowania co do odzyskania zdolności do pracy.

Wbrew zarzutom apelacji Sąd Okręgowy dokonał prawidłowych ustaleń faktycznych i ocenił materiał dowodowy zgodnie z zasadami proceduralnymi, nie przekraczając granic zakreślonych w art.233 § 1 KPC. Zarzuty organu rentowego podnoszone w apelacji są polemiką z opinią biegłego – fakt niezgadzania się z wnioskami opinii i przekonanie orzecznika o zdolności wnioskodawczyni do pracy nie stanowi wystarczającej podstawy do uznania, że wyrok został wydany z naruszeniem prawa. Należy przy tym zwrócić uwagę, że lekarz orzecznik kwestionujący opinię biegłego, nie sprecyzował żadnych merytorycznych zarzutów, ograniczając się do stwierdzenia, że jego (orzecznika) zdaniem wnioskodawczyni nie jest niezdolna do pracy, ponieważ nie mając specjalnych kwalifikacji do wykonywania pracy może wykonywać lekkie prace fizyczne. Organ rentowy zapomina, że wnioskodawczyni nie mająca żadnego wykształcenia, obecnie będąca w wieku emerytalnym, całe swoje zawodowe życie pracowała jako zdobnik szkła kryształowego i w trakcie tej pracy zachorowała na dwie choroby traktowane jako choroby zawodowe. Bezsporne jest, że utraciła zdolność do wykonywania pracy zdobnika szkła, a z uwagi na brak wykształcenia, wiek i zaawansowanie chorób zawodowych nie jest zdolna do przyuczenia się do jakiegokolwiek innej pracy równorzędnej z pracą dotychczas wykonywaną, czyli robotnika wykwalifikowanego – zdobnika szkła kryształowego. Należy mieć na uwadze fakt, że wnioskodawczyni przez wiele lat była uprawniona do renty z tytułu chorób zawodowych i organ rentowy w przeszłości mógł podjąć działania zmierzające do jej przekwalifikowania w ramach renty szkoleniowej, ale nigdy nie podjął takich działań. W chwili obecnej nie wydaje się uzasadnione uznanie, że 60 letnia wnioskodawczyni, która osiągnęła już powszechny wiek emerytalny, jest zdolna do przyuczenia się do wykonywania jakiegokolwiek innej pracy w charakterze robotnika wykwalifikowanego w innym, aniżeli dotychczas zawodzie.

Sąd Apelacyjny uznał zatem, że ustalenia dokonane przez Sąd pierwszej instancji, są prawidłowe pod względem faktycznym i prawnym, bez przekroczenia granic swobodnej oceny dowodów określonych przepisem art.233 § 1 KPC. Uzasadnienie wyroku wskazuje, że Sąd Okręgowy miał na względzie wszystkie okoliczności sprawy, wypowiedział się co do zastrzeżeń organu rentowego podnoszonych w toku procesu i podał powody rozstrzygnięcia. Sąd Apelacyjny w pełni podziela te ustalenia i przyjmuje za własne. W tej sytuacji nie zachodzi konieczność ich ponownego przytaczania. Zarzuty apelacji stanowią polemikę z prawidłowymi ustaleniami Sądu Okręgowego.

Z tych względów i na mocy powołanych powyżej przepisów oraz na podstawie art.385 KPC Sąd Apelacyjny orzekł, jak w sentencji.

Orzeczenie o kosztach Sąd Apelacyjny oparł na przepisach art.98 KPC oraz § 9 ust.2 2 i § 10 ust.1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz.U.2015.1800)